

**ДЕРЖАВНА УСТАНОВА «ІНСТИТУТ РИНКУ І ЕКОНОМІКО-ЕКОЛОГІЧНИХ
ДОСЛІДЖЕНЬ НАН УКРАЇНИ»**

**ДЕРЖАВНА УСТАНОВА «УКРАЇНСЬКИЙ НАУКОВО-ДОСЛІДНИЙ ІНСТИТУТ
МЕДИЧНОЇ РЕАБІЛІТАЦІЇ ТА КУРОРТОЛОГІЇ МОЗ УКРАЇНИ»**

**КООРДИНАЦІЙНА РАДА ПІВДЕННОГО НАУКОВОГО ЦЕНТРУ МОН УКРАЇНИ І
НАН УКРАЇНИ**

**ДЕПАРТАМЕНТ ЕКОЛОГІЇ ТА ПРИРОДНИХ РЕСУРСІВ ОДЕСЬКОЇ ОДА
THE STATE UNIVERSITY OF TECHNOLOGY AND ECONOMICS IN JAROSLAW
(Poland)**

ВИЩА ЕКОНОМІЧНА ШКОЛА В БІЛОСТОЦІ (Польща)

ОДЕСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ ЕКОНОМІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ

За комунікаційної підтримки:

ЧОРНОМОРСЬКА ФІЛІЯ МЕРЕЖІ РІШЕНЬ ЗІ СТАЛОГО РОЗВИТКУ ООН

**ЧОРНОМОРСЬКА МОЛОДІЖНА ФІЛІЯ МЕРЕЖІ РІШЕНЬ ЗІ СТАЛОГО
РОЗВИТКУ ООН**

ПРИРОДНІ ЛІКУВАЛЬНІ АКТИВИ, РЕАБІЛІТАЦІЯ ТА КУРОРТИ

Матеріали Першої Міжнародної науково-практичної конференції

м. Одеса

14-15 листопада 2024 р.

**Одеса
2024**

ПІД НАУКОВОЮ РЕДАКЦІЄЮ

д.е.н., професора, академіка НАН України, заслуженого діяча науки і техніки України Бориса
Буркинського

д.м.н., професора, заслуженого діяча науки і техніки України Костянтина Бабова

*Рекомендовано до опублікування вченою радою
Державної установи «Інститут ринку і економіко-екологічних досліджень НАН
України»
(протокол № 22 від 25.11.2024 року)*

П 77

Природні лікувальні активи, реабілітація та курорти : матер. Першої Міжнар. наук.-практ. конф. (м. Одеса, 14-15 листопада 2024 р.) / [під наук. ред. Буркинського Б. В., Бабова К. Д.] ; ДУ «Ін-т ринку і екон.-екол. дослідж. НАН України», ДУ «Укр. наук.-дослід. ін-т медичної реабілітації та курортології МОЗ України» та ін. – Одеса : ДУ «ІРЕД НАНУ», 2024. - 165 с.

У збірнику подано тези доповідей та виступів учасників Міжнародної науково-практичної конференції, присвяченої удосконаленню та розвитку теоретичних, методичних та прикладних аспектів розвитку природних лікувальних активів в сфері реабілітації та курортної справи.

УДК 330.15:615.8:711.455(08)

© ДУ «Інститут ринку і економіко-екологічних досліджень НАН України», 2024

© Державна установа «Український науково-дослідний інститут медичної реабілітації та курортології МОЗ України», 2024

Жученко Валентина	
Спа-туризм: більше, ніж просто відпочинок	91
Кунділовська Тетяна	
Задоволення рекреаційних потреб студентської молоді під час перебування в літньому оздоровчому таборі	95
Лебедєв Ігор	
Рекреаційно-туристичні кластери: формування та розвиток	97
Михайлюк Олена	
Перспективи впровадження інноваційних технологій для подальшого розвитку готельних послуг в Україні	99
Руснак Дар'я, Несторишен Ігор	
Розвиток інструментів державного приватного партнерства в індустрії туризму в країнах Євросоюзу	102
5 СЕКЦІЯ – НАЙКРАЩІ ПРАКТИКИ ТА НАУКОВІ АСПЕКТИ ВИКОРИСТАННЯ ПРИРОДНИХ ЛІКУВАЛЬНИХ ФАКТОРІВ В РЕАБІЛІТАЦІЇ ТА КУРОРТОЛОГІЇ	105
Андрєєв Олександр, Тагунова Ірина, Гуца Сергій, Івченко Наталія	
Гіпертрофія глоткового мигдалика - причина обструктивного апное сну у дітей. Кріолікування	105
Балашова Ірина, Заболотна Ірина, Гуца Сергій	
Оцінка ефективності реабілітації військовослужбовців з поєднаними ушкодженнями	107
Волянська Вероніка, Польщак Тетяна, Гуца Сергій, Добровольська Олена, Загородня Людмила, Ямілова Тетяна, Опаріна Тамара, Бошина Тетяна, Муляр Вікторія	
Альтернативне лікування пацієнтів з остеопорозом та супутнім остеохондрозом хребта	109
Гуца Сергій, Насібуллін Борис, Ярошенко Наталія, Годзієв Микола	
Порівняльна оцінка ефективності зовнішнього застосування мінеральних вод у щурів з моделлю артрозу	111
Годзієв Микола, Степанова Віра, Трапезникова Світлана, Плакіда Олександр, Гуца Сергій	
Досвід використання інтерактивного обладнання «BRIOLIGHT» в реабілітації дітей із затримкою психомовного розвитку	114
Драгомирецька Наталія, Іжа Ганна, Гуца Сергій, Насібуллін Борис	
Оцінка ефективності застосування мінеральної води у комплексному відновлювальному лікуванні хворих на гастроєзофагеальну рефлюксну хворобу (клініко-експериментальні дослідження)	117
Наталія Олійник, Анатолій Погребний, Іван Голтуренко	
Збручанське родовище як важлива складова функціонування курорту Сатанів	121
Польщак Тетяна, Балашова Ірина, Волянська Вероніка, Гуца Сергій	
Оцінка ефективності застосування бальнеотерапії в реабілітації пацієнтів з синдром післявірусної втоми	124

ДОСВІД ВИКОРИСТАННЯ ІНТЕРАКТИВНОГО ОБЛАДНАННЯ «BRIOLIGHT» В РЕАБІЛІТАЦІЇ ДІТЕЙ ІЗ ЗАТРИМКОЮ ПСИХОМОВНОГО РОЗВИТКУ

Микола Годзієв, Віра Степанова, Світлана Трапезникова, Олександр Плакіда, Сергій Гуца

ДУ «Український науково-дослідний інститут медичної реабілітації та курортології МОЗ України», Одеса, Україна

Відповідно статистики ВООЗ, протягом останніх років відбувається негативна тенденція щодо показників здоров'я дитячого населення: кількість здорових дітей зменшується, а, натомість, зростає кількість дітей з інвалідністю, з порушенням фізичного та розумового розвитку. Згідно статистики ВООЗ, це відбувається по всьому світові і становить близько 3-4%, від загальної кількості дітей [1].

Серед показників здоров'я дитячого населення України також спостерігаються несприятливі явища, а саме: підвищення частоти вроджених і спадкових захворювань; зростання питомої ваги дітей, які народилися з травмами та патологією центральної нервової системи; прогресу зростання хронічних форм патології та хвороб алергічного походження; збільшення частоти ускладнень вірусних і паразитарних захворювань. Результат вищезгаданих явищ – збільшення загальної кількості дітей з затримкою психомовного розвитку [2, 3].

Однією з головних проблем дитини з порушенням психофізичного розвитку, спричиненого органічними ураженнями нервової системи, є неспроможність інтегрувати сенсорну інформацію від органів чуття в цілісну картину їх реального оточення, що спричиняє викривлення сприйняття оточуючого середовища і неадекватну реакцію на нього. Ці стани потребують корекції, оскільки, у процесі розвитку дитини, який базується на сенсорному досвіді, має формуватися осмислена, доцільна поведінка, а згодом, поступово освоюватися більш складні види діяльності: від елементарних рухів – до навчання і творчості. Порушення обробки сенсорної інформації на будь-якому з рівнів функціонування нервової системи негативно впливає на такі важливі сфери життя, як оволодіння руховими навичками, опанування емоціями, ігрову діяльність, регуляцію поведінки, навчання та соціальну взаємодію. Вирішити це питання покликана концепція сенсорної інтеграції, заснована на збагаченні сенсорного досвіду. Корекційні заняття щодо збагачення такого досвіду базуються на залученні до роботи всіх аналізаторів: зорового, слухового, тактильного, нюхового, смакового, вестибулярного. Натомість, активація мозку шляхом стимуляції первинних відчуттів набуває абілітаційного характеру.

Раннє виявлення медичних та педагогічних факторів ризику щодо порушення розвитку дитини надає можливість своєчасно розпочати адекватні абілітаційні заходи. Для того, щоб діти з особливими потребами мали оптимальні умови для розвитку, вони повинні систематично отримувати абілітаційні послуги в інклюзивному середовищі, інакше можливі втрата досягнутого раніше прогресу і погіршення психоемоційного стану [4, 5].

Дуже важливо, щоб ці заходи були приємними для дитини, щоб вона отримувала задоволення від процесу. Ігрові абілітаційні системи стають все більш популярними, оскільки вони поєднують у собі ефективні методи терапії з елементами гри, що робить процес розвитку більш цікавим та захоплюючим для дітей. Гра - це важливий елемент розвитку дитини, оскільки вона сприяє фізичному, емоційному та інтелектуальному зростанню, сприяє розвитку різних навичок, таких як мовлення, моторика та когнітивні функції. Ігри та вправи, спрямовані на розвиток дрібної моторики, можуть бути корисними в терапії мови та мовлення, особливо для дітей з різними видами мовленнєвих розладів. Такі ігри допомагають покращити моторику рук і пальців, а також стимулюють мовні центри у мозку, що в свою чергу може поліпшувати якість мовлення та розвиток мовленнєвих навичок. Інтерактивні системи сприяють додатковій мотивації дітям з обмеженими

можливостями для досягнення нових рухів і вмінь, що є головною підставою для досягнення мети абілітаційного процесу.

Абілітаційні заходи з використанням ігрового комп'ютерного обладнання можуть бути дуже ефективними для дітей з різними видами затримки розвитку, оскільки вони комбінують у собі розважальний елемент гри з науково обґрунтованими медичними та педагогічними методиками [1, 6].

Зважаючи на вищевикладене, метою нашої роботи було розробити алгоритм абілітації дітей з затримкою психомовного розвитку із диференційованим застосуванням інтерактивної системи «БРІОЛАЙТ» на підставі комплексного дослідження індивідуальних особливостей дитини. Нами проводились дослідження по використанню інтерактивної системи «БРІОЛАЙТ» вітчизняного виробництва. Вона складається із наступних модулів:

1) Система Kinect на LCD-панелі 65 дюймів для розвитку великої моторики. Великий інтерактивний екран з оптичним сенсором передає координати скелета людини до інтерактивного додатку, який представляє їх в ігровому виді. Системи такого типу дають можливість керувати програмами за допомогою рухів рук, ніг і тулуба.

2) Система Leap Motion для розвитку дрібної моторики. Система складається з комп'ютера і настільного сенсора, який з високою точністю фіксує координати фаланг і зап'ясть обох рук на відстані до 50 см. На цій основі створена серія програм, призначені для розвитку праксису (розпізнавання, планування і, власне, рух). Наприклад, робота з віртуальним шматком глини, який обертається, або завдання обірвати пелюстки віртуальної квітки.

3) Інтерактивна підлога і стіна. Інтерактивна підлога (стіна) – це інтегрована система проекційного зображення і датчиків, чутливих до переміщення та рухів дітей вздовж поверхні пола та стіни, що дозволяє взаємодіяти з проекційним зображенням на підлозі (або стіні) в реальному часу.

4) Інтерактивна пісочниця. Проекційна пісочниця, що реагує на рухи людини. Розвиває координацію, фантазію, включаючи елементи сенсорно-тактильної терапії. Дає можливість створювати власноруч ландшафт, виконувати вправи з власним уявним світом. На відміну від багатьох пристроїв та методів дозволяє рухати двома руками одночасно.

5) Інтерактивна панель. Великий інтерактивний LCD-екран розміром 43 дюйма поставляється на стійці або монтується на стіну. Вбудований комп'ютер включає дидактичні ігри та вправи, спрямовані на розвиток основних пізнавальних процесів, координації рухів, праксису і великої моторики.

6) Логопедичне дзеркало. Має такі можливості як: запис аудіо фрагмента тривалістю до 60 секунд без спотворення і його багаторазове відтворення, перезапис і регулювання гучності. Таке дзеркало буде корисно не тільки для виконання вправ на артикуляцію або тренування мовного дихання, але і допоможе дитині почути свою мову, а логопеду вказати на те, що необхідно виправити дитині. Дозволяє записувати і відтворювати мову учня без спотворень його власним слуховим апаратом.

За допомогою вищеназваних модулів є можливість отримувати велику кількість (більш ніж 50) інтерактивних ефектів. Але для їхнього оптимального застосування, у першу чергу, потрібно на доказовому рівні дослідити індивідуальні потреби кожної дитини. З цією метою у поліклініці ДУ «Укр. НДІ МР та К МОЗ України» створено мультидисциплінарну команду, яка включає наступних фахівців: педіатр, дитячий невролог, дитячий психолог, терапевт з розвитку мови і мовлення. Такий підхід дає можливість комплексного дослідження дітей і виявлення особливостей розвитку та стану психо-емоційної сфери.

Типове комплексне дослідження складається з:

1. Діагностиці когнітивної сфери
2. Діагност емоційно-вольової сфери дитини
3. Діагностика мовленнєвих навичок
4. Оцінці функціональної комунікації

5. Оцінці сприйняття мови

За результатами дослідження проводиться оцінка розвитку навичок відносно віку за показниками комунікації, рухової активності, дрібної моторики, вирішення завдань.

Особлива увага надається обстеженню психомовного розвитку. Досліджується стан артикуляційного апарату, загальна характеристика мовлення, рівень граматичного складу мовлення, стан фонематичного сприйняття, стан звукового складу мовлення.

За результатами проведеного комплексного обстеження формується інтегральний показник функціонального стану дитини з виділенням особливостей функціонування, які потребують корекції. Визначаються найбільш ефективні в цьому випадку модулі для застосування інтерактивної системи «Бріолайт» і відповідні методики їх реалізації. Після певного терміну терапії (1-2 місяці) проводиться повторне обстеження дитини для можливого коригування застосовуваних методик. Такий підхід дозволяє повною мірою використати можливості системи для отримання оптимального ефекту в абілітації дітей з затримкою психомовного розвитку.

Таким чином, застосування інтерактивної системи «БРІОЛАЙТ» у абілітації дітей із затримкою психомовного розвитку має великі перспективи, оскільки гра допомагає дітям легше сприймати терапевтичні заходи, роблячи процес одужання більш цікавим та ефективним. Для її оптимального застосування, за результатами проведеного комплексного обстеження формується інтегральний показник функціонального стану дитини з виділенням особливостей функціонування, які потребують корекції. Визначаються найбільш ефективні для застосування в цьому випадку модулі інтерактивної системи «Бріолайт» і відповідні методики їх реалізації. Запропоновані заходи наведені в програмі, яку запроваджено для апробації у спільній роботі поліклініки ДУ «Укр. НДІ МР та К МОЗ України» та Інклюзивно-ресурсного центру № 1 міста Одеси.

ЛІТЕРАТУРА

1. Olusanya, B. O., Kancherla, V., Shaheen, A., Ogbo, F. A., Davis, A. C. (2022). Global and regional prevalence of disabilities among children and adolescents: Analysis of findings from global health databases. *Front Public Health*, 2022. № 10, 977453. DOI: 10.3389/fpubh.2022.977453.
2. Бавольска, О. В., Васільєв, А. А. Корекція психофізичного розвитку дітей із особливими освітніми потребами засобами доповненої реальності інтерактивної платформи briolight. *Науково-методичний, інформаційно-освітній журнал*, 2021. № 1(88), 69–77. https://repository.moippo.mk.ua/upload/18-05-22_8964702.pdf
3. Степанова, В. С., Пастерначенко, В. В. Воєнний конфлікт та діти: ресурси для реабілітації: методичні вказівки. Одеса: Поліграф, 2023. 32 с.
4. Потапук, Л. М., Лінник, Б. В. Вплив воєнного конфлікту на розвиток зв'язного мовлення дітей з особливими освітніми потребами: виклики та стратегії підтримки. *Духовність особистості: методологія, теорія і практика: збірник наукових праць*, 2024. № 1/1(108), 151–160. URL: https://journals.snu.edu.ua/index.php/DOMTP_SNU/article/view/857.
5. Степанова, В. С., Пастерначенко, В. В., Брусніцин, І. Г., Гурієнко, К. О. Реабілітація дітей із порушеннями психомовного розвитку в умовах амбулаторних закладів: методичні вказівки. Одеса: ДУ «УкрНДІ МР та К МОЗ України», 2022. 36 с. <https://kurort.gov.ua/wp-content/uploads/2022/09/reabilitacziya-ditej-iz-porushennyamy-rozvytku.pdf>
6. Захарова, Л. Г., Норд, Г. Л. Технології використання інноваційного інтерактивного обладнання в корекційно-розвитковій діяльності в умовах інклюзивно-ресурсних центрів: методичні рекомендації для фахівців ІРЦ та установ з інклюзивною формою навчання. Миколаїв: Вид-во ЧНУ ім. Петра Могили, 2020. 108 с. <https://dspace.chmnu.edu.ua/jspui/handle/123456789/378>